

การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชน ริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

Capacity Building and Strengthening Community Tourism Management Case waterfront community Muang District, Chanthaburi Province.

เอกชัย กิจเกษาเจริญ และคณะ¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) สภาพทั่วไปในปัจจุบันของชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี (2) เพื่อศึกษาความพร้อมด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกรณี ชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี (3) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี (4) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวบ้านในชุมชนและบริเวณชุมชนใกล้เคียงจำนวน 311 คน นักท่องเที่ยวจำนวน 118 คน และกรรมการพัฒนาชุมชนริมน้ำ และผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน

การวิจัยครั้งนี้พบว่า

1.ชุมชนริมน้ำจันทบุรีมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2554 จนกระทั่งปัจจุบันแต่ไม่บ่อยครั้งมาก สภาพบริการ มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านไอศกรีม ร้านก๋วยเตี๋ยวและก๋วยจั๊บบะราวน และร้านขายของที่ระลึก สภาพร้านและที่อยู่อาศัยเก่าแก่ จำนวน 12 หลัง ถือว่า เป็นจุดไฮไลท์การท่องเที่ยวริมน้ำที่สำคัญที่สุด

2. ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน 4 ด้าน ที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในข่ายควรปรับปรุง คือ (1) ด้านบริการการท่องเที่ยว มี 7 รายการ (2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวมีเพียง 1 รายการ (3) ศักยภาพด้านการบริหารการท่องเที่ยว มี 4 รายการ (4) ศักยภาพด้านการตลาด มี 5 รายการ

3. ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยว 7 ด้าน ที่อยู่ในระดับปานกลาง อยู่ในข่ายควรปรับปรุง คือ (1) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 6 รายการ (2) ด้านการพึ่งพาตนเอง มี 3 รายการ (3) ด้านผู้นำ/ปราชญ์ท้องถิ่น มี 2 รายการ (4) ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มี 3 รายการ (5) ด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายในและภายนอก มี 4 รายการ (6) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 4 รายการ (7) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบว่า มี 2 รายการ

4.ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน คือ ปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำเป็นไปอย่างยากลำบากในฤดูฝน ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาความหลากหลายของสินค้าที่เป็นของที่ระลึก ปัญหานักท่องเที่ยวยังขาดการรับรู้ ควรเพิ่มช่องทางทางการตลาดอื่น ๆ

Abstract

The study Capacity Building and Strengthening Community Tourism Management Case waterfront community Muang District, Chanthaburi Province. The following objectives : (1) the current community waterfront district, Chanthaburi (2) to study and the potential for managing community tourism, the community, the waterfront district, Chanthaburi (3) to strengthen management. community tourism. The waterfront community Muang Chanthaburi (4) to study the problems. And suggestions for managing community tourism. The waterfront community Muang Chanthaburi The sample consisted of community residents and visitors to the nearby community of 311 118 people and the development of the

¹ ว่าที่ รต.ดร.เอกชัย กิจเกษาเจริญ ดร.ณรงค์ โพธิ์ สามตันนายนิพนธ์ วุฒิชัย และเรืองอุไร วรณโก

waterfront and a third person .This research found thatFirst . Community Monday , waterfront activities are integrated continuously since 2554 until the present, but not very often have longer service restaurants , coffee shops, ice cream, noodles and Kwawjab ancient . Souvenir shop Each housing condition and considered as the oldest of 12 points to highlight the most important waterfront .Two . Potential in the management of the Community Tourism fourth potential is moderate . Improvement in the network are (1) the travel service with 7 items (2) the tourism resources, with only one item (3) tourism management capabilities with four items (4) marketability with 5 listings .Three, Levels strengthened community tourism management at the seventh level. In the network should be improved are: (1) the local knowledge has six items (2) the self has three items (3) the leader / local scholars have 2 items (4) the learning process that has three items (5) the support of organizations within and outside the four items (6) the involvement of the community with four items (7) the resources and environment that has two entries .Four, Problems . And suggestions in the travel management community is the issue of water resources management is very difficult in the rainy season. Lack of community involvement. With a variety of items as souvenirs. Still a lack of awareness. Should add other marketing channels.

บทนำ

ชุมชนย่อยที่ 4 หรือ ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตั้งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองจันทบุรี ชุมชนริมน้ำจันทบุรี ในอดีตแต่เดิมรู้จักกันในชื่อที่เรียกกันติดปากว่า "บ้านลุ่ม" พื้นที่บ้านลุ่มครอบคลุมพื้นที่สำคัญในประวัติศาสตร์เมืองจันทบุรีใน อดีตกว่า 300 ปี คือ บริเวณค่ายตากสิน ศาลากลางหลังเก่า ศาล วัดโบสถ์ และริมฝั่งแม่น้ำจันทบุรีปากตะวันตกตั้งแต่ท่าสิงห์ ท่าหลวง ตลาดล่าง ซอยกระเจ้า และซอยศรีจันทร์ ตลาดริมน้ำนี้เป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนและญวนอพยพตั้งแต่สมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้น ต่อมาได้พัฒนา มาเป็น ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการค้าของจันทบุรีที่สำคัญแห่งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ 5 มีจุดเริ่มต้นจากเชิงสะพาน วัดจันทร์ ผ่านบ้านท่าหลวงยาวเป็นแนวไปตลอดจนถึงชุมชนตลาดล่าง บริเวณที่เรียกว่าท่าเรือ จ้างอาคาร ส่วนใหญ่ เป็นที่พักอาศัย และร้านค้าของชุมชนที่มีอายุเกือบร้อยปี ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่5 ย่านท่าหลวงจึง ถือว่าเป็นย่านประวัติศาสตร์ของ จังหวัดจันทบุรี (<http://www.paiduaykan.com>, ออนไลน์)

จนกระทั่งต้นปี 2552 เมื่อสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีมีนโยบายที่จะพัฒนาย่านเก่านี้ให้กลับมาเป็นย่านการค้า ที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง จึงได้จัดให้มีการทำประชาคมเพื่อกำหนดทิศทาง การอนุรักษ์และพัฒนา เกิดกลุ่มอาสาสมัครทำงานเพื่อ พัฒนาและพัฒนาชุมชน ในนามของ "คณะกรรมการพัฒนาชุมชนริมน้ำจันทบุรี" ร่วมกันดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูชุมชน อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และความเป็นย่านการค้า สืบสานเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชน และถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวความคิด "วัฒนธรรมนำการค้า" โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์และข้อตกลงร่วมกันว่า "จะ ร่วมมือกันสร้างจิตสำนึก และความสามัคคีของชุมชนในการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่มีคุณภาพ พื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและ ความเป็นย่านการค้า สืบสานเรื่องราว ประวัติศาสตร์ของชุมชน และถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนริมน้ำ จันทบุรีให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี" (ริมน้ำจันทบุรี, 2555 : ออนไลน์)

ผู้วิจัยให้ความสนใจกับข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมา ความพร้อมด้านศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำ ผ่านมุมมอง ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำ จังหวัด จันทบุรี เพื่อจะนำไปเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจังหวัดจันทบุรี นำไปสู่แหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในปัจจุบันของชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
- 2.เพื่อศึกษาความพร้อมด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกรณี ชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
- 3.เพื่อศึกษาความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

4.เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำ จากนักท่องเที่ยว จำนวน 118 กลุ่มตัวอย่าง (นักท่องเที่ยว) และแบบประเมินระดับความเข้มแข็งจำนวน 311 กลุ่มตัวอย่าง (ชาวบ้าน) โดยวิธีสุ่มแบบบังเอิญจนครบจำนวนตามต้องการ (เนื่องวันเก็บข้อมูลเป็นวันธรรมดา) และเก็บข้อมูลจากการสังเกตและรูปถ่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในปัจจุบันของชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
สำรวจ สังเกต และ ใช้กล้องถ่ายรูปเก็บรูปภาพในปัจจุบันของชุมชนริมน้ำจันทบุรี
2. ความพร้อมด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกรณี ชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
วิธีการให้คะแนนโดยนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวเป็นผู้ให้คะแนนโดยพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ที่จะประเมินนั้นมีคุณสมบัติตรงกับดัชนีชี้วัดในระดับใด ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับสูง เท่ากับ 3 คะแนน ระดับปานกลาง เท่ากับ 2 คะแนน และระดับต่ำ เท่ากับ 1 คะแนน จากจำนวน 4 องค์ประกอบ ชีววัดศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำ คือ
 - 1) องค์ประกอบด้านทรัพยากร
 - 2) องค์ประกอบด้านการบริการ
 - 3) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ
 - 4) องค์ประกอบด้านการตลาด
3. การจัดระดับความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 5 ระดับ จากจำนวน 7 องค์ประกอบ ชีววัดระดับความเข้มแข็งของชุมชน คือ
 - 1) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2) ด้านการพึ่งพาตนเอง
 - 3) ผู้นำ/ปราชญ์ท้องถิ่น
 - 4) กระบวนการเรียนรู้
 - 5) การสนับสนุนจากองค์กรภายในและภายนอก
 - 6) การมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 7) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย

จากการวิจัย “การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี” เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชนริมน้ำ พบว่า

1.สภาพการดำเนินกิจกรรมของชุมชนริมน้ำ มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาตลอดตั้งแต่ปี 2553 – 2556 โดยความรับผิดชอบของคณะกรรมการชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ อาทิเช่น การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่อง”การอนุรักษ์บ้านเก่าและการซ่อมแซมบ้านเก่า” การจัดแสดงนิทรรศการภาพถ่าย เผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวและประชาชน ณ บ้านเรียนรู้ชุมชนริมน้ำจันทบุรี นิทรรศการ "เส้นสายจากปลายปากกา สถาปัตยกรรมริมน้ำ" และ งานมหัศจรรย์สี่สัปดาห์วันวานย่านริมน้ำจันทบุรี

รูปภาพที่ 1 โปสเตอร์เชิญชวนเที่ยวงาน

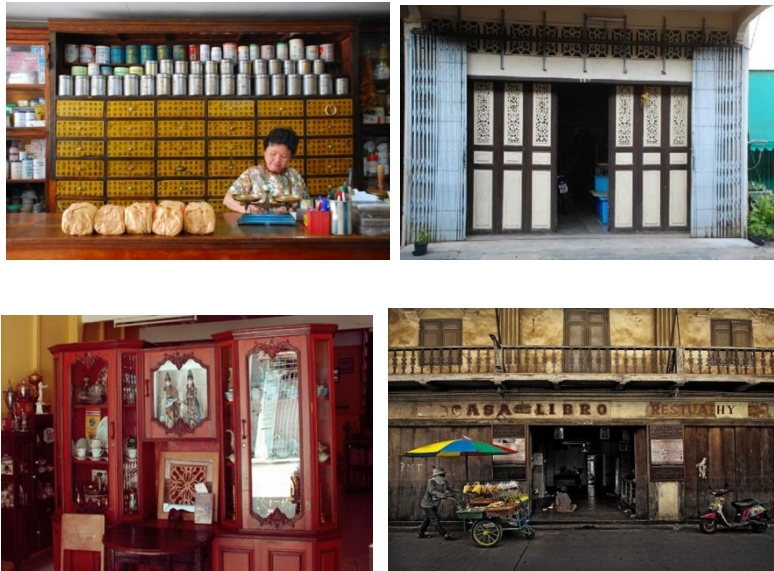
2.การคมนาคม ด้วยสภาพเดิมของพื้นที่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นท่าขึ้นสินค้า เป็นแหล่งซื้อขายมิได้วางผังเมือง สำหรับการคมนาคมด้วยรถยนต์ สภาพถนนจึงมีลักษณะแคบมาก ในปัจจุบันทางจราจรซึ่งเป็นเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรจันทบุรีได้จัดการแก้ปัญหาจราจรแบบวันเวย์ สภาพถนนโดยทั่วไปทางสำนักงานเทศบาลจันทบุรีได้ทำการซ่อมแซมให้สมบูรณ์มากที่สุด

รูปภาพที่ 2 สภาพถนนในปัจจุบันบริเวณตลาดบนของชุมชนริมน้ำจันทบุรี

3. สถานที่จอดรถมีการจัดไว้ให้จอดด้านรอบนอกของชุมชน แต่ต้องปรับปรุงเนื่องจากถ้าปริมาณนักท่องเที่ยวมาในปริมาณมากจะไม่สามารถรองรับการจอดรถได้

4.สภาพของชุมชนริมน้ำจันทบุรี มีประวัติศาสตร์รุ่งเรืองมายาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 บ้านเรือนบางส่วนได้ถูกไฟไหม้เสียหายอย่างหนัก จนเจ้าของไม่สามารถปรับปรุงให้กลับมาดังเดิมได้ ประกอบกับมีน้ำท่วมบ่อยครั้งลูกหลานของตระกูลเก่าแก่บางส่วนจึงย้ายออกไปอยู่ด้านนอกชุมชน สภาพปัจจุบันมีทั้งบ้านและร้านค้าผสมผสานทั้งทันสมัยและเก่าแก่ จำเป็นที่ต้องวางแผนผังสถาปัตยกรรมให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน จึงสามารถรักษาเอกลักษณ์และบรรยากาศของชุมชนริมน้ำไว้ได้

รูปภาพที่ 3 บ้านและร้านค้าเก่าแก่ย่านชุมชนริมน้ำจันทบุรี

ความพร้อมด้านศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกรณี ชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

1.ศักยภาพด้านบริการการท่องเที่ยว มี 7 รายการ ที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ (1) การบริการร้านอาหารด้านความหลากหลาย (2) ร้านขายของที่ระลึกด้านราคาขาย (3) ร้านขายของที่ระลึกด้านความหลากหลายของสินค้า (4) กิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (5) ศูนย์เรียนรู้ (6) ห้องน้ำด้านความสะอาด (7) ขยะ 7 รายการ ด้านศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว นี้อยู่ในข่ายควรปรับปรุง

2.ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวมีเพียง 1 รายการ ที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แม่น้ำ นี้อยู่ในข่ายควรปรับปรุง

3.ศักยภาพด้านการบริหารการท่องเที่ยว มี 4 รายการ ที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวและการให้ความรู้ในสถานที่ท่องเที่ยว (2) สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน (3) ชีตความสามารถในการรับนักท่องเที่ยวและการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน (4) การบริหารกิจกรรมการท่องเที่ยว นี้อยู่ในข่ายควรปรับปรุง

4.ศักยภาพด้านการตลาด พบว่า มี 5 รายการ ที่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ (1) สินค้าที่ระลึก (2) การประชาสัมพันธ์ด้านเว็บไซต์ (3) การประชาสัมพันธ์ด้านเคเบิลทีวี (4) การประชาสัมพันธ์ด้านหนังสือพิมพ์ (5) การประชาสัมพันธ์ด้านบุพการีประชาสัมพันธ์นอกสถานที่ นี้อยู่ในข่ายควรปรับปรุง

ตาราง 1 ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

ข้อ	การประเมินศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำ	$\bar{X}$	(S.D.)	แปล ค่า	ลำดับที่
ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว					
1.	ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว	2.39	.490	สูง	5
2.	แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	2.39	.490	สูง	5
3.	ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	2.55	.500	สูง	2
4.	มีลักษณะเด่นในตัว	2.42	.560	สูง	4
5.	ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ	2.66	.475	สูง	1
6.	แม่น้ำ	2.31	.595	กลาง	6
7.	ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	2.43	.497	สูง	3
รวม		2.45	.353	สูง	

ความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน กรณีชุมชนริมน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

1.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มี 6 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง (1) จัดระบบการผลิตที่ช่วยลดต้นทุนในการผลิต เช่นเทคโนโลยีที่เหมาะสม (2) มีการสืบสานงานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น (3) มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน (4) มีวัดฤดูบิณฑบาตในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง (5) มีความรู้ด้านการจัดการตลาด (6) มีการจัดระเบียบของชุมชน เช่น การจัดเวรยามในการดูแล ความปลอดภัยในเวลากลางคืน ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

2.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านการพึ่งพาตนเอง พบว่า มี 3 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) ความสามารถในการจัดหาปัจจัยการผลิตมีคุณภาพราคาถูก (2) มีกลไกในการระดมทุนเพื่อเป็นสินเชื่อในชุมชน เช่นกลุ่มออมทรัพย์ฯ (3) มีการรวมกลุ่มด้านอาชีพในชุมชน ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

3.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านผู้นำ/ปราชญ์ท้องถิ่น พบว่า มี 2 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหา สรุปบทเรียนชุมชน (2) ประสานงานเก่ง ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

4.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มี 3 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) มีระบบการสื่อสารในชุมชนดี (2) มีการศึกษาดูงานเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ (3) มีเวทีสาธารณะพูดคุย ประชุมทั้งแบบทางการ/ไม่เป็นทางการ ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

5.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายในและภายนอก พบว่า มี 4 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) การสนับสนุนจากเทศบาลเมืองจันทบุรี (2) การสนับสนุนจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัด (3) การสนับสนุนวิชาการ งบประมาณจากที่ต่างๆ (4) มีกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

6.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า มี 4 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่อเนื่อง (2) มีการรับรู้เรื่องราว และร่วมตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน (3) มีการประสานงานระหว่างเครือข่าย (4) มีการเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งองค์กรของรัฐของเอกชนและประชาชน ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

7.ระดับความเข้มแข็งชุมชนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พบว่า มี 2 รายการ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยในชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา (2) มีดิน ป่าไม้ ที่อุดมสมบูรณ์เอื้อต่อการดำรงชีพ ที่อยู่ในข่ายที่ต้องปรับปรุง

ตาราง 2 ศักยภาพด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ	การประเมินระดับความเข้มแข็งชุมชนริมน้ำ อ.เมือง จันทบุรี	$\bar{X}$	(S.D.)	แปลค่า	ลำดับที่
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น					
1.	มีความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพ	3.70	.956	มาก	1
2.	มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม	3.41	1.067	มาก	2
3.	จัดระบบการผลิตที่ช่วยลดต้นทุนในการผลิต เช่นเทคโนโลยีที่เหมาะสม	3.39	1.175	ปานกลาง	3
4.	มีความรู้ด้านการจัดการตลาด	3.29	1.200	ปานกลาง	7
5.	มีวิถีชีวิตในชุมชน	3.33	1.390	ปานกลาง	6
6.	มีการจัดระเบียบของชุมชน เช่น การจัดเวรยามในการดูแลความปลอดภัยในเวลากลางคืน เป็นต้น	3.07	1.327	ปานกลาง	8
7.	มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน	3.34	1.370	ปานกลาง	5
8.	มีการสืบสานสานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.35	1.135	ปานกลาง	4
รวม		3.35	.816	ปานกลาง	

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาสภาพของชุมชนริมน้ำจันทบูร สถานที่ท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคม การจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่าศักยภาพในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำจันทบูรได้ แต่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการ จึงจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว สอดคล้องกับงานของ ณรงค์ศักดิ์ คำหาญสุนทร (2554 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ชัยพิบูลย์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนนครชุมมีองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน คือด้านสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ยังมีจุดอ่อนที่สิ่งอำนวยความสะดวก ที่ต้องการการปรับปรุงและสร้างให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ศักดิ์ คำหาญสุนทร. 2554. การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ตำบลเขาน้อย อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. 2550. การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรชุมชนนครชุมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมอำเภอเมือง. ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- ไปด้วยกัน. ชุมชนริมน้ำจันทบูร. [online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.paiduaykan.com>